Kirjallinen kysymys KK 487/2026 vp

Hanna Laine-Nousimaa sd

Kirjallinen kysymys varhaiskasvatuksen henkilöstörakenteen uudistuksen vaikutuksista lasten turvallisuuteen ja henkilöstön asemaan

Eduskunnan puhemiehelle

Varhaiskasvatuslain uudistuksella muutettiin päiväkotien henkilöstörakennetta siten, että vuoden 2030 alusta lähtien vähintään kahdella kolmasosalla päiväkodin kasvatus-, opetus- ja hoitotehtävissä toimivasta henkilöstöstä tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan tai sosionomin kelpoisuus. Vähintään puolella tästä henkilöstöstä tulee olla varhaiskasvatuksen opettajan kelpoisuus. Muiden henkilöstöön kuuluvien tulee täyttää vähintään varhaiskasvatuksen lastenhoitajan kelpoisuusvaatimukset.

Uudistuksen tavoitteena on vahvistaa varhaiskasvatuksen pedagogista osaamista. Varhaiskasvatuksen laatu ja lapsen edun toteutuminen edellyttävät kuitenkin monipuolista osaamista. Varhaiskasvatuksen opettajien pedagogisen osaamisen lisäksi päiväkodeissa tarvitaan vahvaa hoitotyön, terveydenhuollon, lapsen hyvinvoinnin sekä perheiden tukemisen osaamista.

Erityistä huolta aiheuttaa lääkehoidon turvallinen toteutuminen päiväkodeissa. Lastenhoitajista merkittävä osa on sosiaali- ja terveysalan koulutuksen saaneita lähihoitajia, joiden koulutukseen sisältyy lääkehoidon osaamista.

Kun lastenhoitajien osuus henkilöstörakenteessa vähenee, on selvää, että myös päiväkotien käytettävissä oleva lääkehoidon osaaminen vähenee. Lähihoitajat ovat ainoa ammattikunta, joilla on kasvatuksellisen osaamisen pohjalla myös terveydenhuollon tutkinto ja lääkehoidon osaaminen. Päiväkodeissa on lapsia, joiden turvallinen osallistuminen varhaiskasvatukseen edellyttää päivittäistä lääkehoitoa esimerkiksi diabeteksen, epilepsian tai muun pitkäaikaissairauden vuoksi. Lääkehoidon on toteuduttava turvallisesti ja keskeytyksettä kaikissa tilanteissa, myös henkilöstön poissaolojen ja sijaistusten aikana. Lääkehoidon osaaminen mahdollistaa kaikkien lasten osallistumisen varhaiskasvatukseen.

Huolta aiheuttaa myös lastenhoitajien työmarkkina-asema. Uudistuksen yhteydessä on vakuutettu, ettei henkilöstörakenteen muutos aiheuta lastenhoitajille työttömyyttä. Uudistuksen vaikutukset näyttävät kuitenkin heijastuvan työmarkkinoille jo ennen vuoden 2030 siirtymäajan päättymistä. Erityisesti yksityisissä varhaiskasvatuspalveluissa on havaintoja siitä, että lastenhoitajia palkataan määräaikaisiin tehtäviin vakituisten työsuhteiden sijaan, kun työnantajat varautuvat tulevaan henkilöstörakenteeseen. Samalla työnantajilla voi olla vaikeuksia saada riittävästi kelpoisuusvaatimukset täyttäviä varhaiskasvatuksen opettajia ja sosionomeja.

Valmis
5.0

Kirjallinen kysymys KK 487/2026 vp

Lastenhoitajat ovat olennainen osa varhaiskasvatuksen moniammatillista henkilöstöä. Heidän osaamisensa liittyy erityisesti lasten päivittäiseen hoivaan, terveyteen, hyvinvointiin ja turvallisuuteen. Kokeneiden ammattilaisten menettäminen varhaiskasvatuksesta olisi merkittävä osaamisvaje.

Henkilöstörakennetta arvioitaessa on lisäksi huomioitava henkilöstön tosiasiallinen läsnäolo lapsiryhmissä. Varhaiskasvatuksen opettajien työhön kuuluu pedagogisen toiminnan lisäksi runsaasti suunnittelu-, arviointi-, dokumentointi- ja muita kirjallisia tehtäviä. Myös varhaiskasvatuksen sosionomien tehtäviin kuuluu yhteistyötä perheiden ja muiden palveluiden kanssa.

Nämä tehtävät ovat tärkeitä, mutta vievät aikaa välittömältä työskentelyltä lasten kanssa. Lain mukainen henkilöstömitoitus ei siten yksin kerro siitä, kuinka paljon koulutettua henkilöstöä on tosiasiallisesti läsnä lapsiryhmässä koko varhaiskasvatuspäivän ajan. On olemassa riski, että opettajien ja sosionomien työajan painottuessa muihin tehtäviin lastenhoitajat jäävät vastaamaan ryhmän päivittäisestä toiminnasta ja lasten turvallisuudesta. Tämä korostuu erityisesti tilanteissa, joissa lastenhoitajien osuutta henkilöstörakenteessa samanaikaisesti vähennetään.

Eduskunta hyväksyi varhaiskasvatuslain uudistamisen yhteydessä useita lausumia, joissa edellytettiin henkilöstörakenteen muutoksen, koulutuspaikkojen riittävyyden ja valmistuvien määrän seurantaa sekä uudistuksen vaikutusten arviointia. Lisäksi eduskunta edellytti, että hallitus huolehtii henkilöstön urakehitysmahdollisuuksista täydennys- ja jatkokoulutuksen avulla.

Uudistuksen onnistumista ei voida arvioida ainoastaan sen perusteella, täyttyvätkö laissa säädetyt henkilöstöosuudet. Keskeistä on, turvaako henkilöstörakenne tosiasiallisesti lapsen edun mukaisen, turvallisen ja laadukkaan varhaiskasvatuksen sekä säilyttääkö se eri ammattiryhmien osaamisen tarkoituksenmukaisen hyödyntämisen.

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Miten hallitus varmistaa, että päiväkodeissa on jatkossakin riittävästi lääkehoitoon koulutettua henkilöstöä ja että erityisesti pitkäaikaissairaiden lasten lääkehoito voidaan toteuttaa turvallisesti ja keskeytyksettä kaikissa varhaiskasvatuksen toimintayksiköissä,

onko hallitus arvioinut, miten lastenhoitajien osuuden väheneminen vaikuttaa päiväkotien lääkehoidon osaamiseen ja turvallisuuteen, ja mihin toimenpiteisiin hallitus aikoo ryhtyä mahdollisten puutteiden ehkäisemiseksi,

mihin hallituksen arvio siitä, ettei henkilöstörakenteen uudistus aiheuta lastenhoitajille työttömyyttä, perustuu, ja miten hallitus aikoo puuttua jo havaittaviin muutoksiin lastenhoitajien työsuhteissa ja työllistymismahdollisuuksissa,

miten hallitus varmistaa, että päiväkodeissa on riittävästi kelpoisuusvaatimukset täyttävää henkilöstöä tosiasiallisesti läsnä lapsiryhmissä koko varhaiskasvatuspäivän ajan, kun

opettajien ja sosionomien tehtäviin kuuluu myös suunnittelu-, dokumentointi-, arviointi- ja yhteistyötehtäviä,

onko hallitus arvioinut tarvetta selkeyttää henkilöstön tehtävänkuvia ja työajan jakautumista siten, että pedagoginen suunnittelu ja muut tehtävät eivät vaaranna riittävää henkilöstön läsnäoloa lapsiryhmissä eivätkä johda lastenhoitajien kohtuuttomaan vastuuseen ryhmän päivittäisestä toiminnasta,

miten hallitus varmistaa, että koulutuspaikkoja ja valmistuvia varhaiskasvatuksen opettajia ja sosionomeja on riittävästi ja alueellisesti tasapainoisesti, ja että lastenhoitajilla on tosiasialliset mahdollisuudet täydentää koulutustaan ja edetä urallaan ja

miten hallitus aikoo toteuttaa eduskunnan hyväksymät lausumat henkilöstörakenteen uudistuksen vaikutusten seurannasta ja arvioinnista, ja onko hallitus valmis ryhtymään lainsäädännöllisiin tai muihin korjaaviin toimenpiteisiin, jos uudistuksen havaitaan heikentävän lasten turvallisuutta, varhaiskasvatuksen laatua tai henkilöstön saatavuutta?

Helsingissä 12.11.2026

Hanna Laine-Nousimaa sd